

భారతదేశ అర్థవలస, అర్థభూస్వామ్య రాజ్య స్వభావం సామాజికార్థిక రాజకీయ విశ్లేషణ

(ఈ పత్రాన్ని రెండేళ్ళ క్రితం సిపిఐ (ఎం-ఎల్) కామ్రేడ్ ఒకరు రాసారు. దీన్ని ఉపయోగకరమైన మంచి ప్రయత్నంగా మేము భావిస్తున్నాము. కా॥ తరిమెల నాగిరెడ్డి ప్రసిద్ధ పుస్తకం 'తాకట్టులో భారతదేశం' మరియు కొన్ని సర్వేల నివేదికల నుంచి సేకరించిన వివిధ వాస్తవాలు, గణాంకాలు, విశ్లేషణలను సంక్షిప్తీకరించి ఈ పత్రం రాసారు. 2022 జూలై సంచికలో ఒకటవ భాగం, ఆగస్టు సంచికలో రెండవ భాగం, సెప్టెంబర్ లో సంచికలో మూడవ భాగం, అక్టోబర్ సంచికలో నాల్గవ భాగం ప్రచురించాం. ఇది 5వ (చివరి) భాగం.)

(జి)

భారతదేశ వ్యవసాయక వ్యవస్థ అర్థ భూస్వామ్య రకానిదా లేదా పెట్టుబడిదారీ రకానిదా? - ఒక సమీక్ష :

1965లో అప్పటి ప్రధానమంత్రి లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి హయాంలో మొదలైన "ఆకుపచ్చ విప్లవం" ప్రతిఘటనతో భారతదేశ వ్యవసాయ వ్యవస్థలో గొప్ప మార్పు ప్రారంభమయిందన్న గుసగుసలు మొదలయినాయి. ఆ తరువాత కాలంలో పివి నరసింహారావు ప్రధాన మంత్రిగా వున్నపుడు ఆర్థికమంత్రి మన్మోహన్ సింగ్ 1991లో ఆర్థిక సరళీకరణ విధానాలను ప్రకటించి అమలు చేయనారంభించినపుడు ప్రచారం పొందనారంభించాయి. ఇటీవల కొంతమంది వామపక్ష మేధావులు, సంస్థలు కూడా అదే అభిప్రాయాన్ని లంకించుకున్నారు. మరి, బ్రిటిష్ పాలన నాటి అర్థభూస్వామిక వ్యవసాయ వ్యవస్థ నేడు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థగా మార్పు చెందిందా?

ఈ వాదన చేసే వాళ్ళు వ్యవసాయంలో నాగళ్ళు బదులు ట్రాక్టర్లు ఉపయోగించడాన్ని, విద్యుత్ మోటార్లు, సూర్యిడి యంత్రాలు వంటి ఇతర సాధనాలు ఉపయోగించడాన్ని, ప్రభుత్వ రుణాలు అందుబాటులోకి రావడాన్ని, అదనపు వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల్ని ప్రభుత్వం నడిపే మార్కెట్ లలో సులువుగా అమ్ముకో గలగడం లాంటి మార్పుల్ని ఎత్తిచూపుతున్నారు. అదే విధంగా ప్రభుత్వ విధానాల్లో మైలు రాళ్ళ వంటి సంస్కరణల కేంద్రంగా 'ఆకుపచ్చ విప్లవం' విప్లవకర మార్పులు తెచ్చిందని ప్రకటిస్తున్నారు.

బ్రిటిష్ వాళ్ళు వదలివెళ్ళిన అర్థభూస్వామ్య వ్యవసాయక వ్యవస్థ పెట్టుబడిదారీ విధానంగా పరివర్తన జరిగిందంటే అర్థం - ఆ వ్యవస్థలోనే గుణాత్మక లేదా విప్లవకర మార్పు జరిగిందని అర్థం. హింసాత్మకమైన విప్లవం లేకుండా ఈ గుణాత్మక మార్పు ఎలా సాధ్యమైంది? లేదా భారతదేశ జమీందార్లు, దళారీ బడా బూర్జువా వర్గం కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకత్వంలో ఈ విప్లవకర మార్పును నిశ్శబ్దంగా సాధ్యం చేశారా?

విషయాన్ని గందరగోళపరుస్తున్నందున సమంజసమైన నిర్ధారణకు రావడానికి మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో వివరమైన విశ్లేషణ చేయాల్సి వుంది.

అటువంటి మౌలిక మార్పు జరిగిందా లేదా అని మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో తేల్చడానికి ఈ కింది ప్రశ్నలు మేముకొని విశ్లేషించవలసి వుంది.

- 1) వ్యవసాయక వ్యవస్థ స్వభావంలో గుణాత్మకమైన తేడా లేక మౌలిక మార్పు అంటే అర్థమేమిటి?
- 2) 1947కి ముందు భారత వ్యవసాయక వ్యవస్థ స్వభావ మేమిటి? ఆ తరువాతి సంవత్సరాల్లో భారత ప్రభుత్వం చేపట్టిన నిర్దిష్ట చర్యల వల్ల ఒనగూడిన లాభాలేవి?
- 3) ఆకుపచ్చ విప్లవం యొక్క నిజస్వరూప మేమిటి?
- 4) వ్యవసాయ వ్యవస్థలోకి పెట్టుబడి ప్రవేశించి వుంటే, వ్యవసాయ ఇన్ ఫుట్స్ యాజమాన్యం విషయంలోను, ఉత్పత్తి సంబంధాల విషయంలోను ఎలాంటి మార్పులు వచ్చాయి?
- 5) ఆ మార్పులపై సామ్రాజ్యవాదం, సామ్రాజ్యవాద పెట్టుబడి పాత్ర ఏమిటి?

పై ప్రశ్నలకు వివిధ గణాంకాలు, సమాచారము ఆధారంగా సరైన సమాధానాలు వెదికే ప్రయత్నం చేద్దాం.

విశ్లేషణ (1) :

వ్యవసాయ వ్యవస్థలో గుణాత్మక లేదా మౌలిక మార్పు అనడంలో ఖచ్చితమైన అర్థమేమిటి?

వ్యవసాయ వ్యవస్థ పరివర్తన అంటే పాత స్థితి నుంచి కొత్త స్థితికి వ్యవసాయ స్వభావంలో జరిగే మౌలిక గుణాత్మక మార్పు. అంటే పాత ఉత్పత్తి శక్తుల విషయంలోనే గాక (ఇక్కడ మొత్తము భూమి, నాగళ్లు, ట్రాక్టర్లు, ఇతర వ్యవసాయ పరికరాలు, సాగు నీటి నిర్వహణ మొ॥) పాత ఉత్పత్తి సంబంధాలలో (భూయజమానికి, పరికరాలు, పాలు రైతు లేదా కౌలు రైతు లేదా వ్యవసాయ కూలీకి మధ్య సంబంధాలు) కూడా మార్పు జరిగిందా, కొత్త వ్యవసాయ వ్యవస్థ పుట్టుకొచ్చిందా అన్నది పరిశీలించాలి.

ఇందుకోసం 1947కి ముందు వ్యవసాయ రంగ పరిస్థితి ఎలా వుంది, ఆ తరువాత కాలంలో ఎలాంటి మార్పులొచ్చాయి అను విషయాన్ని సమగ్రంగా విశ్లేషించి నిగ్గదేల్చాలి.

విశ్లేషణ (2)

1947కి ముందు భారతదేశ స్వభావ మేమిటి? దానిని అభివృద్ధి పరిచే పేరిట భారత ప్రభుత్వం చేపట్టిన నిర్దిష్ట చర్యల ప్రయోజనాలేవి?

1947లో బ్రిటిష్ వాళ్లు ఇండియా వదలి వెళ్ళిపోవడానికి కారణాలను చరిత్రలో పరిశీలిస్తే నూరేళ్ళుగా సాగిన రైతాంగ తిరుగుబాట్లు, ఇతర ప్రజా పోరాటాలు, బెంగాల్-బీహార్-పంజాబ్-మహారాష్ట్ర ప్రాంతంలో సాగిన అనేక విప్లవకర ఉద్యమాలు, దేశవ్యాప్త వలసవాద వ్యతిరేక పోరాటాలు అని తెలుస్తుంది. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో బలహీనపడి వుండడం మరొక కారణం. అప్పటికి వ్యవసాయ వ్యవస్థ అర్థ భూస్వామ్యంగా వుండేది. భారత రైతులను తీవ్రమైన దోపిడీకి, వర్ణించనలవిగాని అణచివేతకు గురిచేసిన శాశ్వత శిస్తు విధానాన్ని, జమీందారీ విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా అర్థ భూస్వామ్య వ్యవసాయ వ్యవస్థను స్థిరపరచారు. అది ఆర్థిక దోపిడీకి మాత్రమే పరిమితం కాకుండా అర్థభూస్వామ్యంలో అంతర్భాగమైపోయిన కులవ్యవస్థ ప్రాతిపదికపై హరిజనులు, ఆదివాసీలపై చెప్పలేని అణచివేతను దోపిడీని జమీందార్లు అమలు జరిపారు.

ఈ పరిస్థితుల్లో బడాబూర్జువా, జమీందారీ వర్గాల ప్రతినిధి అయిన కాంగ్రెస్ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చినప్పుడు, దున్నేవాడికే భూమి అని, ప్రజలకే అధికారం అంటూ రైతాంగ సముదాయాలు దేశమంతటా డిమాండ్ చేశారు. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం దానిని పట్టించుకోకుండా, వ్యవసాయ వ్యవస్థను మౌలికంగా మార్చే ప్రయత్నం చేయకుండా భూసంస్కరణల పేరుతో ధనిక రైతులకు, జమీందార్లకు మరింత విశాల భూములను కట్టబెడుతూ, అర్థభూస్వామ్య వ్యవస్థను పదిలం చేసింది. అదే కాలంలో బెంగాల్‌లో తెభాగ ఉద్యమాన్ని, తెలంగాణాలో రైతాంగ సాయుధ పోరాటాన్ని అణచివేశారు. అదీ ప్రజల పట్ల స్వదేశీ ప్రభుత్వం చూపిన సానుభూతి!

1947 తరువాత కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఎన్నో భూసంస్కరణ చట్టాలు చేసింది. అయితే అవేమీ అమలు జరగలేదు. ఉదాహరణకు 1950లో జమీందారీ చట్టాన్ని, కౌల్డారీ చట్టాన్ని చాలా రాష్ట్రాలలో తీసుకొచ్చారు. బెంగాల్‌లో బార్గాదార్ (కౌల్డారీ) చట్టాన్ని చేశారు. 1953లో ఎస్టేట్ల స్వాధీన చట్టం తెచ్చారు. ఈ చట్టం కింద ఇంతకుముందు జమీందార్లకు కొలు చెల్లించిన వాళ్ళను రైతులుగా గుర్తించి ఆ భూమిపై హక్కును కల్పించారు. పశ్చిమ బెంగాల్‌లో 1954లో భూసంస్కరణ చట్టాన్ని తెచ్చారు. ఈ చట్టం ప్రకారం రైతులు 25 ఎకరాల వ్యవసాయ భూమిని, 15 ఎకరాల వరకు వ్యవసాయేతర భూమిని కలిగి వుండే హక్కు కల్పించారు. 1970లో ఆ చట్టంలో మార్పు చేస్తూ నీటిసాగు కలిగిన భూమిని 12.5 ఎకరాలకు పరిమితం చేసి, సాగునీటి సౌకర్యం లేని భూపరిమితిని 17.5 ఎకరాలుగా నిర్ణయించారు. ఈ సవరించిన చట్టంలో, పంటలో 75 శాతం పాలు చేసే రైతులకు చెందేట్లు

పేర్కొన్నారు. 1980లో అధికారంలోకి వచ్చిన వామపక్ష ప్రభుత్వం వ్యవసాయ, వ్యవసాయేతర భూమినంతటినీ, నీటిసాగు వున్నా లేకున్నా కమతం 17.5-12.5 ఎకరాల మధ్య వుండేట్లు ఒక సవరణ చేసింది.

పెద్ద కమతాలు కలిగిన వారి నుండి భూమి తీసుకొని భూమిలేని రైతులకు పంచాలన్నదే ఈ చట్టం ఉద్దేశ్యం. అయితే కాంగ్రెస్‌లోని బడా భూస్వాములు అడ్డుపడినందువల్ల చాలా కాలం అది ఆచరణకు నోచుకోలేదు. 1970లలో పశ్చిమ బెంగాల్‌లో నక్సల్బరీ తదితర రైతాంగ ఉద్యమాల నేపథ్యంలో కొంత భూమి ఉద్యమ రైతుల చేతుల్లోకి, పాలు చేసే రైతుల పేరు మీదకు మారింది. అయినా, పశ్చిమ బెంగాల్‌లో పేద రైతులకు పంచిన భూమి, మొత్తం భూమిలో 8% మాత్రమే. బంజరు భూములు సాగు చేసుకుంటున్న వారు సుమారు 15 లక్షల మంది తేలారు. వాళ్ళ చేతులలో భూమి మొత్తం వ్యవసాయ భూమిలో 8% మాత్రమే. అంటే పశ్చిమ బెంగాల్‌లో భూసంస్కరణల వల్ల 15% భూమి మాత్రమే పేద, భూమిహీన రైతులకు దక్కింది. ఇది ఇతర రాష్ట్రాలలో కంటే హెచ్చుగానే వుంది. ఇతర రాష్ట్రాల్లో నామమాత్ర భూసంస్కరణలు అమలు జరిగాయి. భారతదేశంలో భూసంస్కరణల కింద పంచబడిన భూమి, మొత్తం భూమిలో 2% మాత్రమే.

వ్యవసాయక వ్యవస్థలో ఉత్పత్తి శక్తిలో ప్రధాన భాగమైన సాగుదాయకమైన భూమి యాజమాన్యం విషయంలో స్వల్ప మాత్రపు పరిమాణ సంబంధమైన మార్పు మాత్రమే జరిగింది. మౌలిక మార్పు జరగలేదు. స్వల్ప మాత్రపు కొత్త భూమి కొలు రైతులకు ఇవ్వబడింది. ఇవి మెచ్చుకోదగిన, ప్రజా సంక్షేమ చర్యలే అయినా అవి పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయ వ్యవస్థ ప్రవేశ పెట్టబడిందనేందుకు సంకేతాలు కావు. ఆ చర్యలు వ్యవసాయక భూమిని కేంద్రీకరించే బదులు వ్యవసాయక పెట్టుబడిదారీ వర్గాన్ని ముక్కలు చేసింది. ఆ విధంగా గ్రామీణ కార్మిక వర్గాన్ని పెంపొందించే పెట్టుబడిదారీ క్రమాన్ని అడ్డుకొంది. సంప్రదాయక అర్థ భూస్వామ్య వ్యవస్థ బలపడింది. సంప్రదాయక పద్ధతిని కొంత మెరుగు పరచిందని చెప్పవచ్చు.

ఉత్తర మరియు పశ్చిమ భారతదేశంలో, కృష్ణా-గోదావరి లోయలో జమీందార్లు, ధనిక రైతులు పెట్టుబడిదారీ పద్ధతిలో పంట సాగు ఆరంభించారు. అయితే విత్తనాలు, ఎరువులు, సాంకేతికత కోసం బహుళజాతి కంపెనీలపై ఆధారపడి వున్నందున అదనపు ఉత్పత్తిలో గణనీయమైన భాగం సామ్రాజ్యవాద కంపెనీల జేబుల్లోకి చేరింది. ఆ ప్రాంతాల్లో చాలింపబడిన “ఆకుపచ్చ విప్లవం” ఇప్పుడు స్తబ్దమైంది. ఈలోగా హైబ్రిడ్ విత్తనాలను పయోగించి వరి తదితర పంటల దిగుబడిని పెంచే లక్ష్యంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం భారత తూర్పు ప్రాంతంలో “రెండవ ఆకుపచ్చ విప్లవం”మంటూ ఒక ప్రణాళికను ప్రవేశపెట్టింది. రైతులు ప్రతి సంవత్సరం మోన్‌శాంటో కంపెనీ నుంచి హైబ్రిడ్ విత్తనాలు

కొనుక్కోవలసి వచ్చింది. ఈ విత్తనాలను విస్తృతంగా వాడేటట్లయితే మన వ్యవసాయం మోన్ శాంటో కంపెనీల ద్వారా సామ్రాజ్యవాద పెట్టుబడి నియంత్రణలోకి వెళ్ళిపోతుంది. ఇంకొక విధంగా చెప్పాలంటే సామ్రాజ్యవాద శక్తులపై యాంత్రికంగా ఆధారపడే వ్యవసాయ పద్ధతుల ద్వారా మన వ్యవసాయాన్ని పెట్టుబడిదారీ పద్ధతిలోకి మార్పు చెందించే ఏర్పాట్లు చేయ బూనారు. అయితే అర్థవలస, అర్థభూస్వామ్య వ్యవస్థను కలిగిన ఇండియా వంటి దేశాల్లో సామాన్య ప్రజల కొనుగోలు శక్తి అల్పంగా వుండి, భూస్వాములనలా వుంచి బడా పెట్టుబడిదారులు కూడా సామ్రాజ్య వాద మదుపులపై ఆధారపడి స్వతంత్రంగా వ్యవహరించలేని పరిస్థితి వుంది. ఈ పరిస్థితిలో పెట్టుబడిదారీ పద్ధతులను ప్రవేశ పెట్టడమంటే రాలిన నెమలి ఈకలను ధరించి కాకి తను కూడా అందంగా వున్నానని భ్రమించడం వంటిదే. వాస్తవంలో ఈ ప్రణాళిక సామ్రాజ్యవాదానికి సేవ చేయడం తప్ప వేరు కాదు.

విశ్లేషణ (3)

ఇండియాలో “ఆకుపచ్చ విప్లవం” అనబడే దాని నిజ స్వరూపమేది?

1965లో నాటి ప్రధాన మంత్రి లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి పంజాబ్ ప్రావిన్స్ లో బాజా భజంతీల మధ్య “ఆకుపచ్చ విప్లవం” ప్రణాళికను ప్రారంభించాడు. ఈ చొరవ ఆ తరవాత మర్యానాకు, ఉత్తరప్రదేశ్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలకు విస్తరించబడింది. అధికౌత్పత్తి గోధుమ రకాలను విదేశాల నుండి తెచ్చుకొని గోధుమ ఉత్పత్తిలో విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకురావడం దాని లక్ష్యం. మొదట్లో గోధుమ దిగుబడిలో సాధించిన గణనీయమైన పెరుగుదలపై హర్షం వ్యక్తమైంది. అయితే అది తర్వాత మొత్తమ్మీద విఫలమైంది. ఆ ప్రణాళికను నిలుపుదల చేశారు. వైఫల్యానికి ఈ కిందివి కారణాలు.

- దిగుమతి చేసుకొనే విత్తనం ధర ఆకాశాన్ని తాకటం
- పెద్ద విస్తీర్ణం గల భూఖండంలో పంట పెడితేగాని లాభాలు పెద్దగా వుండకపోవడం
- సాగులో రసాయన ఎరువులను అతిగా వినియోగించవలసి వున్నందున వాటి ప్రభావంతో భూమి నాణ్యత పాడవటం
- పంట కాలంలో మధ్యంతర ఖర్చులు అధికంగా వుండడం
- నిజానికి రైతులకు ఒనగూడే లాభం కంటే విత్తనాల కంపెనీకి హెచ్చు లాభాలుండటం
- సాగులో అధిక మొత్తంలో కష్టసాధ్యమైన పెట్టుబడి మదుపు చేయాల్సి రావటం
- విత్తన దిగుమతి తత్సంబంధ నిర్వహణలోని సమస్యలు రైతులను నిరుత్సాహ పరచటం

విశ్లేషణ (4)

భారతదేశ వ్యవసాయం పెట్టుబడిదారీ విధానంలోకి మారి వుంటే మదుపుల యాజమాన్యంలోనూ, ఉత్పత్తి సంబంధాలలోనూ ఎలాంటి మార్పులు వచ్చాయి?

అసలు వ్యవసాయ వ్యవస్థలోకి పెట్టుబడిదారీ విధాన ప్రవేశమంటే ఏమిటి? అంతకు ముందటి అర్థ-భూస్వామ్య వ్యవసాయక వ్యవస్థకు సరైన అర్థం ఏమిటి? అను విషయాలను ఇంకొంత వివరంగా చర్చించాలి.

1757లో ఈస్టిండియా కంపెనీ బెంగాల్ నవాబు, సిరాజుద్దౌలాపై జరిపిన యుద్ధంలో ఆయన్ను ఓడించి బెంగాల్-బీహార్ ప్రాంతంపై అధికారం చేజిక్కించుకున్నాడు. తరవాత 1793లో శాశ్వత శిస్తు పద్ధతిని నెలకొల్పి బెంగాల్, బీహార్, మద్రాసు ప్రావిన్సు, యునైటెడ్ ప్రావిన్స్ లో జమీందార్లను భూమి హక్కుదార్లుగా స్థిరపరచాడు. ఈ జమీందార్లు రైతుల నుండి మితిమీరిన భూమి శిస్తు వసూలు చేస్తూ రైతాంగాన్ని దోపిడీ చేశారు. అంతకు మునుపు భూస్వామ్య వ్యవస్థలో నవాబులు, రాజులు దళారీలు లేకుండా తక్కువ స్థాయి పన్నులు వసూలు చేసేవారు. ఈ జమీందారీ వ్యవస్థను తరవాత దేశమంతటా అమలు పరిచారు. ఈ అర్థ భూస్వామ్య వ్యవస్థ రాజులు, నవాబుల కింది భూస్వామ్య వ్యవస్థా కాదు; పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థా కాదు. ఈ వ్యవస్థలో మొత్తం వ్యవసాయక భూమిలో అతిపెద్ద భాగం చిన్నా పెద్దా జమీందారీ, ధనిక రైతుల అధీనంలో వుండి పోయింది. తక్కువగా కొద్దిపాటి భూమి పేద, మధ్య తరగతులకివ్వబడింది.

అంటే మొత్తం వ్యవసాయక భూమి వివిధ వర్గాల మధ్య ముక్కలు ముక్కలుగా విభజితమై అస్తవ్యస్తంగా వుండిపోయింది. సమాజంలోని ఈ వర్గాల్లో అగ్రభాగాన జమీందార్లు, తాలుకాదార్లు, జోతేదార్లు, మల్లుజార్లు, ధనిక రైతులు వున్నారు. వాళ్ళ స్వాధీనంలో అత్యధిక భూమి వుండడమేగాక, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నుండి అత్యధిక రక్షణ పొందటం వల్ల వాళ్ళ సామాజిక పరపతి అనూహ్యంగా వుండేది. ఈ భూమిని వాళ్ళ సాగుచెయ్యకుండా కౌలు రైతులకు, రైతు కూలీలకు ఇచ్చి సాగు చేయించారు. వారి కంటే దిగువన వున్న పేద, మధ్య తరగతి రైతులు స్వయంగా సాగు చేస్తూ తమ కుటుంబాలను ఏదో విధంగా పోషించుకున్నారు. భూమి లేని రైతుకూలీలు సమాజంలో కనిష్ట స్థాయిలో వుండిపోయారు. వారు ఆదివాసీ, దళిత, ఇతర నిమ్నకులాలకు చెందినవారు. వారు అత్యధిక దోపిడీ, అణచివేతలు, అవమానాల పాలయ్యారు. ఈనాడు వారిలో అత్యధికులు (దాదాపు 9 నుండి 10 కోట్ల మంది) న్యాయమైన కూలీ, వేతనాలు పొందలేక వివిధ రాష్ట్రాల మారుమూల ప్రాంతాల్లోనో నగరాలనాశ్రయించో స్థిరమైన వేతనాలు లేకుండా ఏదో మాదిరి జీవితం వెళ్ళబుచ్చవలసి వస్తోంది.

జమీందార్లు, జోతేదార్లు, ఒకమేరకు ధనిక రైతుల చేతుల్లో సమాజ ఉత్పత్తి శక్తి బంధితమై వుంది. తక్కిన అత్యధిక జనావాళి దోపిడీ, అణచివేత, నిర్లక్ష్యం పాలయ్యారు. ఆనాడు వ్యవసాయ వ్యవస్థలో ప్రధాన సంఘర్షణ ధనిక జమీందార్లు, మధ్యతరగతి వడ్డీ వ్యాపారులు మరియు కౌలు రైతులు, రైతు కూలీలు, ఇతర పేదల మధ్య వుండేది.

ఇదీ ఆనాడు వుండిన ఉత్పత్తి శక్తుల, ఉత్పత్తి సంబంధాల పరిస్థితిగా వుండిన అర్థ-భూస్వామ్య వ్యవస్థ.

బ్రిటిష్ ఇండియాలోని వ్యవసాయ భూముల వివరాలను తెలుసుకోవడం కష్ట సాధ్యమైన పని అని ముఖ్యంగా గుర్తెరగాలి. భూమికి సంబంధించిన అందుబాటులో వున్న వివరాలు అన్నీ భారత ప్రభుత్వం సేకరించి తయారుచేసినవే. 1961లో జరిపిన కౌలుదారులు, భూకేంద్రీకరణ, జనాభా గణన; 1964-65లో జరిపిన గ్రామీణ శ్రామికుల విచారణ; 1911లో జరిగిన అఖిల భారత రుణ మరియు మదుపు సర్వే; 1978 జనాభా గణన మొదలగునవి. 1979లో సిఎంఐఇ (సెంటర్ ఫర్ మానిటరింగ్ ఇండియన్ ఎకానమీ) తయారు చేసిన కొన్ని వివరాల పట్టీలు కూడా వున్నాయి. అయితే వీటిసాధారంగా సూటి నిర్ధారణకు రావడం చాలాకష్టం. అయినా ఈ గణాంకాల ఆధారంగా తెలుసుకోగల ప్రయోజనకరమైన సమాచారం ఇలా వుంది:

పెద్ద జమీందార్లు, ధనిక రైతు కుటుంబాలు కలిగిన భూవిస్తీర్ణాలు ఇలా వున్నాయి. 4% మంది చేతుల్లో 31% భూమి వున్నది. తిరిగి ఆ 4% వారిలో 2.2% మంది 23% భూమి కలిగి వున్నారు. 1971-72 గణాంకాల ప్రకారం కేవలం 5% మంది 47.2% భూమిని కలిగి వున్నారు. అగ్రశ్రేణి 1% మంది 22.96% భూమిని కలిగి వున్నారు. దీని స్థూల అంచనా ప్రకారం 5% జమీందార్లు, జోతేదార్లు, ధనిక రైతులు కలిసి సుమారు 50% భూమి కలిగి వున్నారు.

పేద, మధ్య తరగతి రైతుల చేతుల్లో వున్న భూమి వివరాలు:

తాము స్వయంగా సాగు చేసే 75% రైతు కుటుంబాల చేతుల్లో 20%-30% సాగుభూమి వుంది. ఇందులోని 85% మందిలో మధ్యతరగతి, పేద, ఇతర వ్యాపకాలుగల భూమిహీన, అతిపేద కుటుంబాలు వున్నాయి. మధ్య తరగతి రైతుల్లో 2.5 ఎకరాల కంటే ఎక్కువ భూమి వున్నరైతులు మాత్రమే దాని ఆధారంతో జీవనం సాగించగలుగుతున్నారు. అంతకు లోపు వాళ్ళు గ్రామం లోనో, పట్టణంలోనో ఇతర ఉపాధుల్ని వెతుక్కోవలసి వస్తుంది.

గ్రామీణ కార్మిక వర్గం :

దేశంలోని మొత్తం వ్యవసాయ భూమిలో 9% భూమిని కలిగి వున్న 65% గ్రామీణ కుటుంబాలను గ్రామీణ కార్మికులుగా గుర్తించారు. వారు వ్యవసాయ కూలీలుగానో ఇతరత్రానో జీవనోపాధి వెతుక్కోవాలి. ఎఎస్ఎస్-ఎఐడిఐఎస్ గణాంకాల ప్రకారం ఈ గ్రామీణ కార్మికుల సంఖ్య ప్రభుత్వాలు చేసిన కౌల్డర్ చట్టాలు, భూపరిమిత చట్టాల ప్రభావంతో 1953-54లో 22%కి 1971-72లో 9.6%కి తగ్గింది. భూమిహీన కుటుంబాల సంఖ్య అదే నిష్పత్తిలో 11% నుండి 27.4%నికి పెరిగింది. మొత్తం మీద ఎఐడిఐఎస్ సమాచారం ప్రకారం 1971-72లో రైతు కూలీల సంఖ్య 14.6% శాతంగానూ, భూమిలేని చేతివృత్తుల వారి సంఖ్య 2.4% శాతంగానూ, ఇతర వ్యవసాయేతర కార్మికుల సంఖ్య 10.4 శాతంగానూ, అంటే మొత్తంగా 27.4 శాతంగా వుంది.

2000వ సంవత్సరానికి ఈ గ్రామీణ కార్మికుల సంఖ్య స్వల్పంగా పెరిగి 30 శాతానికి చేరవచ్చని అంచనా వేయబడింది. వాళ్ళలో చాలాభాగం వలస కార్మికులుగా మారిపోయారు.

ఇప్పుడు మనం వ్యవసాయంలో పెట్టుబడిదారీ ప్రవేశం ఏమిటి? అది ఇండియాలో ఎంతమేరకు ప్రవేశించింది? అన్న విషయాలను పరిశీలిద్దాం.

పెట్టుబడిదారీ, వ్యవసాయం నిస్సందేహంగా ఒక అధునాతనమైన వ్యవసాయ వ్యవస్థ. అందులో ఆధునిక వ్యవసాయ యంత్రాలు, అత్యంత నాణ్యమైన విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందులు, విశాల వ్యవసాయ క్షేత్రాల్లో నవీన సాంకేతికతలను ఉపయోగిస్తూ పెద్దయెత్తున నాణ్యమైన వ్యవసాయోత్పత్తులు సాధిస్తారు. ఇందులో మూడు గమనించదగ్గ విషయాలున్నాయి- మొదటగా, పెద్దా, చిన్నా చెల్లాచెదురుగా వున్న భూములను కేంద్రీకరించి పెద్ద క్షేత్రాలుగా మార్చడం. రెండవది, వ్యవసాయ యంత్రాలను విస్తృతంగా ఉపయోగించడం, అత్యంత నాణ్యమైన విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందులు, మొ॥ వాడడం మరియు నవీన సాంకేతికతను ఉపయోగించడం. మూడవది, భూస్వాములు, వ్యవసాయ కూలీలు మాత్రమే కాకుండా కౌలు రైతులు, దళారీలు, ఇతర మధ్యవర్తులు మొదలగు అదనపు ఉత్పత్తిలో భాగం కోరే వారందరూ తొలగిపోతారు.

భారతదేశంలోని అర్థ - భూస్వామ్య వ్యవసాయ వ్యవస్థ పెట్టుబడిదారీగా మారిందీ అని నిర్ధారించాలి అంటే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అభివృద్ధి కావడానికి అవసరమైన కొన్ని ముందస్తు అవసరాలు తీరినాయా అన్నది పరిశీలించాలి. అవి ఈ కింది అవసరాలుగా వుంటాయి:

ఎ). **వ్యవసాయ భూమి కేంద్రీకరణ :** వ్యవసాయోత్పత్తుల్ని పెద్దయెత్తున ఉత్పత్తి చేసేందుకు అవసరమైన పెట్టుబడి మదుపు చేయగల కొద్దిమంది సంపద్యంతుల చేతిలో అత్యధిక వ్యవసాయ భూమి కేంద్రీకరించబడి వుండాలి.

బి) **మెరుగైన ఉత్పత్తి సంబంధాలు :** వ్యవసాయంలో కౌలు రైతులు, వివిధ మధ్యవర్తులు మొ॥ వారి ప్రమేయం లేకుండా తగినంతమంది వ్యవసాయ కూలీలను నియమించుకోవాలి. ఎందుకంటే ఈ వ్యవస్థలో భూయజమానులు, వ్యవసాయ కూలీలు మినహా అదనపు ఉత్పత్తిలో భాగాన్ని కోరే కౌలు రైతులు, ఇతరులు అదృశ్యమవుతారు.

సి). **ఆధునిక వ్యవసాయ యంత్రాలు, సాంకేతికతను ఉపయోగించడం :** పాత పద్ధతిలో నాగలితో దున్నడం, పాత నీటి వినియోగ పద్ధతులు, కొడవలితో పరికోతలు, నూర్పిళ్ళు, సరుకుల రవాణా మొదలగు వాటి బదులుగా ట్రాక్టర్లు, డంపర్లు, విద్యుత్ మోటార్లు, త్రెషర్లు వంటి ఆధునిక వ్యవసాయ యంత్రాల వాడకం అవసరమవుతుంది. నవీన సాంకేతికత, అత్యంత నాణ్యమైన విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందులు వాడడం తప్పనిసరి.

డి). వ్యవసాయోత్పత్తుల అమ్మకం : కౌలు రైతులు, మధ్య దళారీలు లేనందువల్ల వ్యవసాయోత్పత్తులో కనీసం 90% ప్రత్యక్షంగా వ్యవసాయ మార్కెట్లో అమ్మగలగాలి. మధ్యవర్తుల, దళారీల పాత్ర లేనందువల్ల లాభాలు స్థాయి పెరుగుతుంది.

ఇ). జి.డి.పి (స్థూల జాతీయోత్పత్తి)లో వ్యవసాయోత్పత్తి వాటా: జిడిపిలో వ్యవసాయోత్పత్తుల వాటా గణనీయంగా పెరగాలి. దాని వల్ల వ్యవసాయంపై ప్రభుత్వం విధించే పన్నులు పెరుగుతాయి. ఇది ప్రభుత్వ సాంఘిక ఆదాయ గణాంకాల్లో వ్యక్తం కావలసి వుంటుంది.

ఎఫ్). నూతన వర్గ చైతన్యం అభివృద్ధి కావాలి : ఆధునిక ఉత్పత్తి విధానాలు, పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయోత్పత్తి మూలంగా ఏర్పడే మెరుగైన ఉత్పత్తి సంబంధాలు సమాజంపై ఫలవంతమైన ప్రభావాన్ని ప్రసరించగలగాలి. దాని వల్ల మన దేశ సంస్కృతిలో అనేక ద్వేషపూరిత ప్రవర్తనలు క్రమంగా అదృశ్యమై ఉన్నత వర్గ చైతన్యంతో పూరించబడాలి. అది సమాజంలో ప్రత్యక్షంగా ప్రతిబింబించాలి.

మనమిప్పుడు పైన పేర్కొన ఆ పరిస్థితులను ఎన్ఎస్ఎస్, ఎఐడిఐఎస్ మరియు సిఎంఐఇ అందించిన వివిధ గణాంకాల ఆధారంగా పరిశీలించి, పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయ స్థితి గతులనబడే ఈ అంశాలు ఇండియాకు ఏ మేరకు వర్తిస్తాయి, ఈ అంశాల్లో ఎంతవరకు ఈ మార్పు మన దేశంలో ప్రభావశీలంగా వుంది అన్నది సమీక్షిద్దాం.

ముందస్తు అవసరం (ఎ) - వ్యవసాయ భూమి కేంద్రీకరణ :

ఇప్పటికీ లభ్యమైన సమాచారం ప్రకారం ఇండియాలో 50% వ్యవసాయ భూమి 5 శాతంగా వున్న జమీందార్లు, ధనిక రైతుల చేతుల్లో కేంద్రీకృతమై వుందని మనం తెలుసు కున్నాం. 30% భూమి మధ్య, పేద తరగతి రైతుల చేతుల్లో వుంది. అటువంటప్పుడు జమీందార్లుకు, ధనిక రైతులకు ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులను అవలంబించడానికవసరమైన తగినంత పెట్టుబడి పెట్టడం ఏమాత్రం కష్టం కాదు. పెట్టుబడిదారీ పద్ధతిలో సాగుచేయడం వాళ్ళకు సాధ్యమే. సమస్య ఏమిటంటే ఆ 5% మంది చేతుల్లో వున్న 50% భూమి ఒకే చోట కేంద్రీకృతం కాకుండా వివిధ రాష్ట్రాల్లో వివిధ ప్రాంతాల్లో చెల్లాచెదురుగా వుంది. మరి పెట్టుబడిదారీ సాగుకు అవసరమైన పెద్ద కేంద్రీకృత వ్యవసాయ క్షేత్రాలు ఎలా సిద్ధిస్తాయి? అయితే, చిన్నా పెద్దా క్షేత్రాలలో ఎక్కడా పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయం జరగడంలేదని కాదు. అలా జరుగుతూ వుంటే అఖిలభారత స్థాయిలో వ్యవసాయ ఉత్పత్తి పరిమాణంలో కొంత పెరుగుదల వుంటుంది. అయితే, పరిమాణంలో గాని, గుణంలోగాని పెద్ద మార్పును ఆశించలేము.

కావున, భూమి కేంద్రీకరణ ద్వారా జరిగే పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయానికి సంబంధించి 30-35% అవసరం మాత్రమే తీరింది. అంతకు మించి లేదు.

ముందస్తు సమీక్ష (బి) - మెరుగుపడిన ఉత్పత్తి సంబంధాలు:

మనం ఇంతకు ముందే చూసిన ఎఐడిఐఎస్ గణాంకాల ప్రకారం 1981-82లో భూమిలేని వ్యవసాయ కూలీలు 14.6% వున్నారు. భవిష్యత్ జనాభా పెరుగుదలను పరిగణిస్తే, 2000వ సంవత్సరంలో గ్రామీణ కార్మికుల సంఖ్య చాలా ఎక్కువ వుందనుకుంటే, అది దాదాపు రెట్టింపు అయిందని అందులో 10% నగరాల్లో వలస కార్మికులుగా వున్నారని అర్థమవుతుంది. ఒక వేళ దేశమంతటా పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయం సాగి వుంటే మిగిలిన 20% వ్యవసాయ కూలీల పరిస్థితి ఏమిటి? కనీసం 80% మంది రైతులు ప్రత్యక్షంగా వ్యవసాయం చేస్తున్నారు అని తెలిసినప్పుడు మిగిలిన 40% రైతులు ఎవరు? వాళ్ళు కౌలు రైతులు, దళారీలు మాత్రమే అయింటారు. కావున కౌలు వ్యవసాయం మెండుగా సాగుతున్నదనే అర్థం. కావున పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయానికి సంబంధించిన ఈ ముందస్తు అవసరం కూడా తీరలేదు.

ముందస్తు సమీక్ష (సి)-ఆధునిక వ్యవసాయ యంత్ర సామగ్రి, సాంకేతికత వినియోగం :

వ్యవసాయ ఖర్చుల గురించి సిఎంఐఇ ఇచ్చిన సమాచారం ప్రకారం 1965-66లో ఒక హెక్టార్ పంట సాగులో వాడిన అన్ని రకాల ఎరువులు కలిపితే 5.1 కేజీలు, 1975-76లో 17.4 కేజీలు, 1978-79లో 29.4 కేజీలుగా వున్నాయి. ఒక లక్ష ఎకరాల సాగులో 1965-66లో 34 ట్రాక్టర్లు, 1975-76లో 166 ట్రాక్టర్లు వాడారు. 1978-79లో 234 ట్రాక్టర్లు ఉపయోగించారు. నీటి పారుదలకు 1 లక్ష హెక్టార్లకు వాడిన విద్యుత్ మోటార్లు 1965-66లో 362, 1975-76లో 1617, 1968-69లో 2306. ఈ గణాంకాలు అఖిలభారత స్థాయి పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయానికి చాలుతాయి అని భావించడం హాస్యాస్పదం. గూగుల్ సమాచారం ప్రకారం భారతదేశంలో సాగుయోగ్యమైన భూమి 159.7 మిలియన్ హెక్టార్లు (159700000 హె॥) 1978-79లో ఈ భూమిని సాగుచేయడానికి 1 లక్ష ఎకరాలకు 234 ట్రాక్టర్లు చొప్పున వినియోగించబడినాయి. ప్రస్తుతం ఈ సంఖ్య 2340కి పెరిగింది. అయినా వీటినుపయోగించి 68,248 ఎకరాలు (27,620 హె॥) మాత్రమే సాగు చేయగలం. 10 ఎకరాలకు రోజుకు 1 ట్రాక్టర్ ఉపయోగిస్తే, మొత్తం సాగు చేయబడిన భూమి 6,82,479 హెక్టార్లుగా వుంటుంది. అది ఇండియా మొత్తం సాగు భూమిలో 0.43% మాత్రమే వుంటుంది. పైన పేర్కొన ఎరువులు నీటి పారుదలను కూడా పరిగణిస్తే, ఇది మరి హాస్యాస్పద స్థాయిలో వుంది. కావున ఈ విషయంలో కూడా పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయ ముందస్తు అవసరం పరిపూర్తి కాలేదు.

ముందస్తు సమీక్ష (డి) - వ్యవసాయోత్పత్తుల అమ్మకాలు:

ప్రథమంగా చెప్పాల్సింది ఏమిటంటే వ్యవసాయోత్పత్తుల అమ్మకాలకు సంబంధించి ఎక్కడా గణాంకాలు లభించడం

లేదు. కావున వ్యక్తిగా నాకున్న అనుభవం నుండి నిర్ధారణలు చేస్తున్నాను. సగటు గ్రామీణ రైతు పంటలో పాతిక భాగం తన కుటుంబానికి వినియోగించుకొని ముప్పాతికభాగం చిన్న వ్యాపారులకు అమ్మేస్తాడు. పేద రైతులు ముప్పాతిక భాగం అమ్ముతారు. అంతా అమ్మినా వచ్చే ఆదాయం వారి కుటుంబ పోషణకు చాలకపోవచ్చు. భూస్వాములు, ధనిక రైతులు పంట దిగుబడి మొత్తం అమ్మేస్తారు. ఆ చిన్న వ్యాపారులు తాము కొన్న సరుకును ప్రభుత్వ వ్యవసాయ మార్కెట్‌లోనో లేదా దళారీల ద్వారానో అమ్ముకుంటారు. మరి వ్యవసాయోత్పత్తులు ఎక్కడికి చేరుతున్నాయి? ప్రత్యక్షంగా వ్యవసాయ మార్కెట్టుకా? ప్రభుత్వానికా? లేదు. దీనికి బదులు మధ్య దళారీలు అదనపు ఉత్పత్తిలోని గణనీయభాగాన్ని వాస్తవ ఉత్పత్తిదారుల మరియు ప్రభుత్వాల భాగాలలోంచి లాగేస్తారు. కావున ఈ విషయంలో కూడా పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయోత్పత్తికి ముందస్తు అవసరం నెరవేరడం లేదు.

ముందస్తు సమీక్ష (ఇ) - జిడిపి (స్థూల జాతీయోత్పత్తి)లో వ్యవసాయోత్పత్తి వాటా :

జిడిపిలో వ్యవసాయోత్పత్తి నిష్పత్తి సమాచారం కేవలం గణాంకాలపై ఆధారపడి వుంది. విచారకరమైనదేమిటంటే ఎన్ఎస్ఎస్, ఎఐడిఐఎస్ లేదా సిఎమ్ఐఇ స్పష్టమైన సమాచార మివ్వడం లేదు. నేను గూగుల్ నుంచి సేకరించిన సమాచారం ఒక నిర్ణయానికి రావడానికి సరిపోతుందనుకుంటాను. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత మొత్తం జాతీయోదాయంలో సగంకంటే ఎక్కువ వ్యవసాయ రంగం నుండి వచ్చింది. అది 2003-04లో 21.77% వుండగా, 2007-08లో అది 17.8%కి పడిపోయింది. 2008-09లో భారతదేశం మొత్తం జాతీయోత్పత్తి పెరుగుదల దాదాపు 7% వుండగా వ్యవసాయోత్పత్తి భాగం 1.6% మాత్రమే పెరిగింది. ఇందులో తృణధాన్యాల్లో 0.8%, పప్పు దినుసుల్లో 8.59 శాతం ఉత్పత్తి తగ్గింది. మొత్తమ్మీద దేశం జిడిపిలో జాతీయోత్పత్తి భాగం కీలకమైనది. నయా ఉదారవాద విధానాలు ప్రవేశపెట్టబడిన పదేళ్ళలో వ్యవసాయంలో మౌలిక వసతులపై ప్రభుత్వ మదుపు ఘోరంగా తగ్గిపోయింది. మరోవైపు వ్యవసాయపు అదనపు ఉత్పత్తిని బహుళజాతి కంపెనీల ద్వారా సామ్రాజ్యవాద పెట్టుబడి మింగేసింది. కావున ఈ విషయంపై సేకరించిన సమాచారం మేరకు వ్యవసాయోత్పత్తులు జిడిపికి గణనీయమైన దోహదం చేసినట్లు నిరూపితం కాలేదు. కావున ఈ అంశంలో కూడా వ్యవసాయోత్పత్తి పెట్టుబడిదారీ స్వభావం సంతరించుకోలేదని చెప్పవచ్చు.

ముందస్తు సమీక్ష (ఎఫ్) - సూతన పర్ల చైతన్యాభివృద్ధి :

పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయ ఉత్పత్తి వ్యవస్థలో అసహ్యకరమైన పూర్వదర్ కుల వ్యవస్థ నిర్మూలన కీలకమైనదే గాక, ఈ సమస్యను వివరంగా, సక్రమంగా చర్చించవలసిన అవసరముంది. ఎందుకంటే జాతీయ సంస్కృతి సామాజిక జీవితానికి దర్పణం

వంటిది. సామాజిక జీవితం అందులో ప్రతిఫలిస్తుంది.

భారతదేశ చాతుర్వర్ణ కులవ్యవస్థ శ్రమ విభజనను నిర్వచిస్తుంది. అందులో బ్రాహ్మణులకు విద్యాభ్యాసం, పౌరోహిత్యం, క్షత్రియులకు యుద్ధం, పరిపాలన, వైశ్యులకు వ్యాపారం (వ్యవసాయం). శూద్రులకు శరీర కష్టంతో పై వర్గాలకు సేవచేయడం నిర్దేశించబడినాయి. హిందు మత గ్రంథాలు ఈ శ్రమ విభజన ఖచ్చితంగా పాటించబడాలని బోధిస్తాయి. బ్రాహ్మణుడు నాగలిపట్టితే బహిష్కరణకు గురవుతాడు. శూద్రులు విద్య నభ్యసించ ప్రయత్నిస్తే మరణ శిక్షకు గురవుతాడు. యుగాల తరబడి ఇదంతా ధర్మసంగతంగా నడిచింది.

బ్రిటిష్ ఇండియాలో మాదిరే ఈ వ్యవస్థ పెద్దగా మార్పుచెందకపోవడమే గాక స్వతంత్ర భారత సమాజంలో పూర్తి ఊపుతో కొనసాగింది. సంప్రదాయక శ్రమ విభజనకు ఆధునిక భారత రాజకీయ నాయకులు కూడా ఎంతో ప్రాధాన్యత నివ్వడం చూశాం. గాంధీ, అంబేద్కర్ల మధ్య జరిగిన సంవాదం ద్వారా ఈ సంగతి గమనించవచ్చు. అంబేద్కర్ తన రచన “అస్పృశ్యుల కోసం కాంగ్రెస్ పార్టీ, గాంధీ ఏం చేశారు”లో గాంధీ రచనలను ఉటంకించాడు. గాంధీ ఇలా రాసాడు : “నిన్ను కులాల వారికి విద్యాభ్యాసపరమైన అన్ని అవకాశాలను కల్పించాలి. అయితే ఇది వాళ్ళు వారి సంప్రదాయక వృత్తులను వదిలేసి ఇతర వృత్తులను చేపట్టాలని చెప్పడం కాదు. జనం వాళ్ళ సంప్రదాయక వృత్తులను వదిలేస్తే సమాజంలో పెద్ద అరాచకం ఏర్పడుతుంది”. అంటే అర్థం కులాధారిత వృత్తులు భారతదేశంలో అన్ని యుగాల్లోనూ అవలంబించారు. ఆధునిక భారతదేశం భిన్నమైనదేమీ కాదు. ప్రాచీన కాలంలో భూమిపై ప్రైవేటు యాజమాన్యం లేదనీ, అది బ్రిటిష్ వాళ్ళ రాకతో ఏర్పడినదని మనం తప్పుక చెప్పుకోవలసిన అంశం. అదనపు సంపదను రాజ్యవ్యవస్థ లాగేసుకొని కుల-వర్ణ వ్యవస్థలో హెచ్చుతగ్గులననుసరించి వివిధ సముదాయాలకు పంపిణీ చేస్తుంది. కుల వ్యవస్థ ఒక ప్రత్యేకమైన ఉత్పత్తి సంబంధాల వ్యవస్థ అని చెప్పవచ్చు, ఎందుకంటే అది మనిషికి మరొక మనిషికి మధ్య ఏర్పడే సంబంధం మూలంగా మానవులు సామాజిక ఉత్పత్తి, పంపిణీని నియమబద్ధం చేసే సంబంధం. ఈ పద్ధతిలోనే గత రెండువేల సంవత్సరాల్లో కొత్త కొత్త రాజ్యాలు జన్మ తీసుకున్నాయి.

నేటి యుగంలో కూడా జాతి, మతముల పేరు మీద ఎన్ని రకాల అన్యాయాలు, హత్యకాండలు జరుగుతున్నాయో మనం చూస్తున్నాం. ఆదివాసీలు, దళితులు ఇప్పటికీ కష్ట భూయిష్టమైన పొలం పనుల్లో, గనుల గర్భంలోని దుర్భర పనుల్లో చాకిరి చేస్తున్నారు. కుల వ్యవస్థ, అస్పృశ్యత గ్రామాలు, పట్టణాల్లోని మన సమాజాన్ని వైకల్యం పాలుజేశాయి. అయినప్పటికీ మన వ్యవసాయ వ్యవస్థ పెట్టుబడిదారీలోకి మారిందని ఇప్పటికీ మనం చెప్పగలమా? అలా ఏమాత్రం చెప్పలేము. కావున ఈ

అంశం కూడా మన వ్యవసాయ వ్యవస్థ పెట్టుబడిదారీలోకి ప్రవేశించలేదనే సూచిస్తుంది.

కావున పైన ఇచ్చిన సమాచారమంతా వ్యవసాయంలో పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకవసరమైన షరతులేవీ పూరించబడలేదని తెలుపుతుంది. ప్రత్యేకించి ఉత్పత్తి శక్తులు, ఉత్పత్తి సంబంధాల్లో ఎట్టి మార్పు లేనందువల్ల సాగు పద్ధతుల్లో స్వల్ప మార్పులు జరిగినప్పటికీ భారతదేశంలో అర్థ భూస్వామ్య వ్యవస్థ ఎప్పటిలాగే వుండిపోయిందని గట్టిగా చెప్పగలం.

విశ్లేషణ (5) :

వ్యవసాయంలో వచ్చిన కొద్దిపాటి మార్పులో సామ్రాజ్యవాదం, సామ్రాజ్యవాద పెట్టుబడి నిర్వహించిన పాత్ర ఎటువంటిది?

మన సమీక్షలో ఇంతకు ముందే గమనించినట్లు, వ్యవసాయ వ్యవస్థను మెరుగు పరచడానికి ప్రభుత్వం చేపట్టిన చర్యల వల్ల వ్యవసాయోత్పత్తిలో కొంత పరిణామాత్మక పెరుగుదల మినహా వ్యవసాయ వ్యవస్థలో స్వాభావిక మార్పులు వచ్చిన సంకేతాలేవీలేవు. కావున దాన్ని ప్రభుత్వ వైఫల్యంగా యెంచాలా లేక దాని వెనుక మరేమైన కారణాలు వున్నాయా?

లేదు. అది వైఫల్యం కాదు. అది మార్పు పేరుతో వ్యవసాయ వ్యవస్థను సంస్కరించే ప్రయత్నం మాత్రమే. పాలకవర్గాలు దాన్ని పెట్టుబడిదారీ వైపు మళ్ళించాలని ఎప్పుడూ కోరుకోలేదు. ఎందుకంటే అందుకవసరమైన విప్లవ సద్భావన వారికి లేదు. అది వాళ్ళకు వుండగలదని ఆశించలేము కూడా. ఎందుకంటే స్వాభావికంగా సామ్రాజ్యవాదులకు దళారీలైన బడాబూర్జువా వర్గమూ, బడా భూస్వామ్య వర్గము మరియు నిరంకుశ అధికార వర్గముల యొక్క ఉమ్మడి శక్తికి ఈ ప్రభుత్వం ప్రతినిధి మినహా మరొకటి కాదు. దేశంలోని అన్ని రంగాల్లోనూ ఈ ప్రభుత్వం గావించే కొద్దిపాటి మెరుగులు సామ్రాజ్యవాదులకు సమ్మతమే. అయితే సామ్రాజ్యవాదం కళ్ళెర్ర జేయడాన్ని విస్మరించి చేపట్టే ఎటువంటి విప్లవకర చర్య అయినా అనూహ్యమే కాదు, అసాధ్యం కూడా. కావున వ్యవసాయ రంగంలోనూ, పారిశ్రామిక రంగంలోనూ మనం గమనించినట్లు ప్రభుత్వం చేపట్టిన అభివృద్ధి ప్రయత్నాలు కొంతదూరం వరకే నడిచాయి. మనం ఇదివరకే తెలుసుకున్నట్లు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన కాలం నుండి నెహ్రూ ప్రభుత్వం పంజాబ్ లో భాక్రానంగల్ డ్యాం మొదలు వందలాది రిజర్వాయర్లు, డ్యామ్లు, రోడ్డు మార్గాలు, ప్రజోపయోగ ఆవాసాలు, విద్యుత్ లైన్లు, రైల్వే మార్గాలు, ఇతర సౌకర్యాలు కల్పించడం దేశ ప్రగతికి పని చేసింది. దేశాన్ని కాస్తంత ముందడుగు వేయించడానికి వేలాది చొరవలు తీసుకొని ఐదు పెద్ద ఉక్కు కర్మాగారాల నిర్మాణం, నవరత్నాలుగా ప్రసిద్ధిగాంచిన కంపెనీల తదితర పారిశ్రామిక విధానాలు చేపట్టారు. వ్యవసాయంలోను, పరిశ్రమ రంగంలోను ఓ మాదిరి అభివృద్ధి జరిగిన తదుపరి, అంతిమ లక్ష్యం చేరకుండా ఆగిపోయింది. ఈ స్తబ్ధత ప్రత్యేకించి ఎక్కువగా 1990లలో ఎందుకు ఏర్పడింది? ఇక్కడే

సామ్రాజ్యవాదం పాత్ర ఏమిటన్నది వెల్లడవుతుంది. దేశ నిర్మాణం కోసం 1947 నుండి ప్రభుత్వాలు తీసుకున్న చర్యలు క్రమంగా ముందుకు సాగడం ఎందువల్ల సాధ్యమైంది అంటే ప్రపంచం రెండు ధృవాలుగా తయారైంది - అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం, సోవియట్ సోషల్ సామ్రాజ్యవాదం. ఈ రెండు సామ్రాజ్యవాద శిబిరాల మధ్య తీవ్రమైన శతృత్వం, పోటీ మరియు ఉద్రిక్తత వుండేది. ఆ సంఘర్షణను అనుకూలంగా మార్చుకొని భారతదేశం సోవియట్ సోషల్ శిబిరం ఊతంతో దేశ ప్రగతిని ముందుకు నెట్టింది. సోవియట్స్ అడుగుజాడల్లో 1969 జూలై 19న అప్పటి ప్రధానమంత్రి ఇందిరాగాంధీ ఆర్థిక రంగంలో 14 పెద్ద బ్యాంకులను మరికొన్ని రంగాలను జాతీయం చేసే ముఖ్యమైన చర్య తీసుకుంది. అంతేగాక విద్య, సంస్కృతి నుండి పారిశ్రామిక రంగం వరకు, రైల్వే సేవలు, విమానయాన సేవలు, విద్యుత్తు, సమాచార రంగం, టెలివిజన్ విస్తరణలో గొప్ప ముందంజ వేయబడింది. సైన్యం ఆధునికీకరణతో రక్షణ రంగంలో కూడా గొప్ప ముందంజ వేయబడింది. ఆ సందర్భంలో ఇండియా ఒక అగ్రరాజ్యంగా రూపొందే కలలు కూడా కనింది. అయితే, ఆ వెంటనే అంతర్జాతీయ రాజకీయాల్లో భారీ మార్పు సంభవించింది. 1980లు దగ్గర పడేకొద్దీ సోవియట్ యూనియన్ రాజకీయంగా, సైనికంగా బలహీనపడింది.

ఆ పరిస్థితిలో అంతర్జాతీయ రాజకీయ సంతులనం కోసం అమెరికాతో రాజీ ధోరణితో అంతర్జాతీయ ఒప్పందాన్ని భారత ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది. ఆ తరువాత 1987 డిసెంబర్ 8న రెండు దేశాల మధ్య అనేక అణ్వాయుధ నియంత్రణ ఒప్పందాలు కుదిరాయి. ఈ ఒప్పందాలు సోవియట్ యూనియన్ బలహీన పడిందనటానికి, ఒక విధమైన లొంగుబాటుకు సాక్ష్యంగా నిలిచాయి. ప్రపంచంతా దీన్ని నిస్సంకోచంగా అర్థం చేసుకుంది. జరిగిన ఈ మార్పు ప్రాధాన్యతను గుర్తించి ఇండియా అమెరికా శిబిరం వైపు మళ్ళింది. అప్పుడు 1991 జనవరి 26న సోషలిస్టు దేశం అనబడిన సోవియట్ యూనియన్ కూలిపోయింది. రష్యాలో పెట్టుబడిదారీ విధానం ప్రకటించబడింది. దాని ఫలితంగా ఏకధృవ ప్రపంచమేర్పడింది. అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం అగ్రరాజ్యమైంది. ప్రపంచీకరణ విధానాల ద్వారా, ద్రవ్య పెట్టుబడి ఎగుమతి, మదుపు ద్వారా దాని ప్రభావం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా నెలకొల్పబడింది. ఈలోగా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం కూడా క్రమంగా అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం గొడుగు కింద ఆశ్రయం పొందింది. 1991లో ప్రధానమంత్రి పి.వి.నరసింహారావు ప్రభుత్వంలో ఆర్థిక మంత్రిగా వుండిన మన్మోహన్ సింగ్ ఆర్థిక సరళీకరణ విధానాన్ని రూపొందించి భారతదేశాన్ని నయా ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద శిబిరానికి నమ్మకమైన దేశంగా చేశాడు. అయితే ఈ ఆర్థిక సరళీకరణ అనబడేది ఏమిటి? సంక్షిప్తంగా పరిశీలిద్దాం.

నిజానికి ఆర్థిక సరళీకరణ విధానం ఉద్దేశ్యం భారత ఆర్థిక వ్యవస్థకు ఉదార స్వభావాన్ని కల్పించడం, మార్కెట్లు సేవలను సులభతరం చేయడం, ప్రైవేటు, విదేశీ మదుపుల

పాత్రను విశాలపరచడం. దేశాన్ని ఆర్థిక సంక్షోభాన్నుంచి గట్టెక్కించడానికి ప్రపంచ బ్యాంకు, ఐఎంఎఫ్ అందించిన 500 మిలియన్ల డాలర్ల రుణానికి షరతుగా ఆర్థిక రంగంలో మార్పులు చేయబడినాయి. దిగుమతి సుంకాలను తగ్గించడం, మార్కెట్ నియంత్రణను ఎత్తివేయడం, విదేశీ మదుపులపై పన్నులు తగ్గించడం, విదేశీ మదుపులకు అధిక అవకాశాలు కల్పించడం వంటి షరతులు ద్రవ్య విధాన మార్పుల్లో భాగంగా వుంటాయి. 1991-2000 కాలంలో భారీ ఆర్థిక అభివృద్ధికి దారివేసే లక్ష్యంతో అప్పటి ప్రభుత్వం ఇదంతా చేసింది. దేశీయంగా ఈ సరళీకరణ మొత్తం లక్ష్యం వ్యవసాయ సబ్సిడీలను తగ్గించడం, సుదీర్ఘ పోరాటాల ద్వారా కార్మికవర్గం సాధించుకున్న వివిధ కార్మిక హక్కుల చట్టాలను రద్దుచేసి స్వదేశీ విదేశీ పెట్టుబడికి మేలుచేసి ఆర్థిక వృద్ధిని సులభతరం చేయడం. అప్పట్నుంచి ఇప్పటి దాకా అన్ని ప్రభుత్వాలు, అవి ఏ రాజకీయ పార్టీకి చెందినవైనా, ఈ విధానాలను చేపట్టి సామ్రాజ్యవాద విధేయులుగా ప్రజావ్యతిరేక చర్యలను అమలు చేయడానికే సిద్ధపడినాయి.

సామ్రాజ్యవాద యుగంలో ఆసియా, ఆఫ్రికా, లాటిన్ ఆమెరికాలకు చెందిన వెనుకబడిన దేశాల ప్రభుత్వాలు అనుసరిస్తున్న రాజీ లొంగుబాటు మార్గమే ఇది. మన దేశం కూడా అదే మార్గాన్నే అనుసరిస్తున్నది.

అటువంటి వెనుకబడిన దేశాల అభివృద్ధి క్రమంలో సామ్రాజ్యవాదులు ఆ అభివృద్ధిని నియంత్రించే దోపిడీదార్ల పాత్ర నిర్వహిస్తారు. ఇండియా వంటి దేశాలు వాటి వ్యవసాయ రంగాన్ని పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేసుకొని వాళ్ళతో పోటీ పడకుండా, వాళ్ళకు సేవచేసే వాళ్ళుగా వుండాలని వాళ్ళు కోరుకుంటారు. తాము అగ్రరాజ్యమనే ధీమాతో ఒక వైపు మన వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేయడం గురించి మాట్లాడుతారు. మరోవైపు ధాన్యాలు, విత్తనాలు, ఎరువులు మాన్ శాంటో వంటి బహుళజాతి కంపెనీల నుంచి దిగుమతి చేసుకోవాలని వత్తిడి తెస్తారు. ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి రుణాలు తెచ్చుకొమ్మని ప్రోత్సహిస్తారు.

1970లలో వ్యవసాయరంగ అభివృద్ధి కోసం అంటూ ఇండియాకు ప్రపంచ బ్యాంకు గణనీయమైన మోతాదులో

రుణాలందించింది. అయితే, రుణం ఎంత పెరిగింది, మొత్తం రుణభారమెంత అనే గణాంకాలు ప్రకటించలేదు. రిజర్వు బ్యాంకు అంచనాల ప్రకారం వ్యవసాయాభివృద్ధి కోసం తెచ్చుకున్న అన్ని రకాల ప్రత్యక్ష, పరోక్ష సంస్థాగత రుణాలు 1973-78 మధ్య రూ॥ 2621.8 కోట్ల నుండి రూ॥ 5722.3 కోట్లకు పెరిగాయి.

వ్యవసాయాభివృద్ధి పేరు మీద చేపట్టిన విధానాల మూలంగా రైతులు ఏ విధంగా రుణాల వలలో ఇరుక్కుపోయారో దీని వల్ల అర్థమవుతుంది. రైతుల ఆదాయంలో పెరుగుదల మాత్రం దరిదాపుల్లో లేదు. అది జీవనాధారంగా ఏ మాత్రం చాలడం లేదు. దీని ఫలితంగా రుణభారంతో రైతులు ఆత్మహత్యల బారిన పడుతున్నారు. 2016 మే నెల 3న కేంద్ర ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టుకు సమర్పించిన రాతపూర్వక సమాచారంలో 2013 నుండి సగటున ఏటా 12000 మంది రైతుల ఆత్మహత్యలు నమోదవుతున్నట్లు తెలిపింది. ధృవీకరణ లేని నివేదికల ప్రకారం ఇటీవలి సంవత్సరాల్లో బ్యాంకు రుణాలు చెల్లించలేక 1 లక్షా 50 వేల మంది రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు. రైతులు రుణాల పాలవడం వల్ల మన వ్యవసాయ వ్యవస్థలో సంభవిస్తున్న పరిణామాలివి. ఇది అభివృద్ధి చెందిన వ్యవసాయ వ్యవస్థ అని ఎవరైనా వాదించదలిస్తే ఇక చెప్పవలసింది ఏమీలేదు.

పై సమీక్ష వల్ల స్పష్టమవుతున్నదేమిటంటే సామ్రాజ్యవాదం, సామ్రాజ్యవాద పెట్టుబడి భారతదేశం, ఇతర వెనుకబడిన దేశాల వ్యవసాయ వ్యవస్థల్లో నిర్వహిస్తున్న పాత్ర ఒకటిగానే వుంది; ఆ దేశాల్లోని వ్యవసాయ వ్యవస్థలో గుణాత్మక మార్పును నిరోధించడం. ఆ దేశాల సమాజాల్లో వస్తువ్యామోహ సంస్కృతిని వ్యాపింపజేసి రుణగ్రస్తుల్ని గావించి సామ్రాజ్యవాదులకు అధీనమైన, చేవచాలని పిరికి దేశాలుగా మార్చడమే సామ్రాజ్య వాదుల లక్ష్యం. వెనుకబడిన దేశాల ప్రభుత్వాల పాత్ర సామ్రాజ్యవాదం ఆదేశాలను పాటించడం మాత్రమే.

చివరగా మనవంటి వెనుకబడిన దేశాలు, ఐక్య పోరాటాల ద్వారా సామ్రాజ్యవాదాన్ని ఎదుర్కొనని యెడల అర్థ భూస్వామ్య వ్యవస్థలోనే కాదు, ఏ వ్యవస్థలో కూడా మౌలిక గుణాత్మక మార్పుల్ని సాధించలేము.

★★★★★